Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă și a Regulamentului (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată

[COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)]

(2014/C 226/08)

Raportor: **dna Reine-Claude MADER**

La 9 decembrie 2013, respectiv la 16 decembrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliului au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă și a Regulamentului (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 11 martie 2014.

În cea de-a 497-a sesiune plenară, care a avut loc la 25 și 26 martie 2014 (ședința din 25 martie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 128 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă și 1 abținere.

1. **Concluzii și recomandări**

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) ia bine notă de propunerea de regulament menită să înlesnească accesul la justiție în cazul litigiilor transfrontaliere și să contribuie astfel la intensificarea schimburilor comerciale transfrontaliere.

1.2 El sprijină ideea extinderii domeniului de aplicare a procedurii prin intermediul majorării pragului la 10 000 EUR și a extinderii noțiunii de „litigiu transfrontalier”, ceea ce oferă mai multe posibilități consumatorilor și IMM-urilor de a recurge la procedură.

1.3 CESE este de acord cu limitarea taxelor judiciare prevăzută de regulament, întrucât aceste costuri reprezintă o autentică piedică pentru consumatori și întreprinderile mici atunci când se hotărăsc să inițieze o procedură. Cu toate acestea, Comitetul recomandă să se definească în mod clar ce se înțelege prin „taxe judiciare”, pentru ca măsura să fie eficientă.

1.4 El subliniază cu satisfacție că regulamentul menține caracterul executoriu al deciziei obținute, fără să fie necesară procedura de exequatur.

1.5 Pe lângă majorarea pragului, CESE consideră că succesul procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă va depinde în egală măsură și de simplificarea și facilitarea demersurilor pe care le ocazionează.

1.6 Comitetul remarcă voința Comisiei de a favoriza utilizarea noilor tehnologii, în ciuda faptului că această abordare diferă de practicile existente, adânc înrădăcinate, afectând funcționarea organelor jurisdicționale, și că introducerea sa la nivelul tuturor organelor jurisdicționale de proximitate se anunță, deocamdată, dificilă.

1.7 Cu toate acestea, Comitetul consideră că trebuie sprijinite toate căile și mijloacele care permit reducerea demersurilor părților, cu condiția de a nu aduce atingere caracterului efectiv al drepturilor la apărare ale părților și nici aplicării principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil recunoscute de toate statele membre. El observă cu satisfacție că aceste tehnologii nu vor fi utilizate în legătură cu părțile decât cu acordul acestora.

1.8 În această privință, CESE își pune întrebări în legătură cu căile de atac disponibile în temeiul regulamentului privind cererile cu valoare redusă.

1.9 CESE subliniază totodată necesitatea menținerii vigilenței în ceea ce privește siguranța și confidențialitatea schimbului electronic de informații referitoare la o procedură contencioasă.

1.10 Comitetul insistă asupra necesității de a se prevedea posibilitatea consilierii consumatorilor și IMM-urilor de-a lungul întregii proceduri, cu atât mai mult cu cât nu este obligatorie prezența unui avocat; acest lucru presupune alocarea de mijloace, mai ales financiare.

1.11 Pe această temă, Comitetul consideră că asociațiile de consumatori, centrele europene ale consumatorilor și grupările de profesioniști, care sunt experimentate în acest domeniu, pot juca un rol pozitiv în a furniza consiliere și informații privind existența acestei proceduri.

1.12 CESE atrage atenția asupra faptului că obiectivul urmărit, și anume înlesnirea implementării regulamentului privind cererile cu valoare redusă, nu va fi îndeplinit decât în cazul unei difuzări adecvate a informației privind existența sa de către diverși actori, la nivelul instanțelor și prin intermediul instituțiilor de învățământ juridic ([1]).

1.13 CESE consideră, de altfel, că eficacitatea procedurii impune punerea la dispoziție a unor formulare clare și pe înțelesul tuturor. Utilizarea limbii oficiale a țării părților, inclusiv la desfășurarea procedurii, în special în cadrul audierii, reprezintă una dintre condițiile esențiale. Această cerință nu trebuie să se limiteze la traducerea formularelor, riscul fiind ignorarea articolelor 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene privitoare la dreptul la o cale de atac eficientă și la dreptul la apărare.

1.14 CESE subliniază că argumentele prezentate în legătură cu principiile solidarității și proporționalității influențează pozitiv dezbaterea privind punerea în aplicare a unei acțiuni colective europene.

2. **Introducere**

2.1 Propunerea Comisiei vizează apropierea de cetățeni, de consumatori și de IMM-uri facilitându-le accesul la justiție și inspirându-le mai multă încredere în vederea valorificării oportunităților oferite de piața unică.

2.2 Ea se înscrie în cele 12 măsuri concrete expuse în cel de-al doilea Raport privind cetățenia Uniunii menite să-i ajute pe cetățenii europeni să-și exercite drepturile, de exemplu în soluționarea litigiilor referitoare la achizițiile în alt stat membru.

2.3 Această inițiativă este inclusă și în Agenda consumatorului european și în *Small Business Act* ca mijloc de îmbunătățire a respectării drepturilor consumatorilor și ale IMM-urilor.

2.4 Bazându-se pe extinsa experiență dobândită de la intrarea în vigoare a Regulamentului CE nr. 861/2007 ([2]) pe lângă procedurile naționale comune de recuperare a creanțelor și în urma mai multor consultări, Comisia propune o mai mare simplificare a procedurii, reducerea costurilor acesteia și adaptarea ei la necesitățile atât ale consumatorilor, cât și ale întreprinderilor mici și mijlocii.

2.5 Procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă instituită de Regulamentul CE nr. 861/2007 are următoarele puncte principale:

— se aplică litigiilor transfrontaliere care nu depășesc 2 000 EUR în momentul primirii solicitării;

— solicitantul trebuie să utilizeze un formular de tip „A”, pe care să-l trimită instanței competente prin poștă sau prin orice alt mijloc de comunicare acceptat de statul membru în care se inițiază procedura;

— un formular care să cuprindă o descriere a mijloacelor de probă și, după caz, documente justificative;

— în principiu, procedura este scrisă, cu excepția unei hotărâri contrare din partea instanței;

— reprezentarea părților este posibilă, dar nu obligatorie;

— în principiu, instanța trebuie să emită o hotărâre în termen de 30 de zile de la ascultarea părților în cadrul unei audieri sau de la primirea tuturor informațiilor necesare pentru a se putea pronunța.

2.6 *Hotărârea pronunțată de instanță este executorie și automat recunoscută în statele membre. Instanța vizată trebuie să elibereze, fără costuri suplimentare și la cererea uneia dintre părți, un certificat care să ateste existența hotărârii.*

([1]) Universități, centre de formare pentru avocați, școli de drept etc.

([2]) Regulamentul CE nr. 861/2007 al Parlamentului și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă (JO L 199, 31.7.2007, p. 1).

2.6.1 Așa cum prevedea regulamentul din 2007, Comisia a efectuat o evaluare înainte de 1 ianuarie 2014, ale cărei prime rezultate le-a considerat încurajatoare, întrucât, în opinia sa, recurgerea la această procedură ar reduce costurile cu 40 %, iar durata litigiilor s-ar micșora de la 2 ani, în medie, la 5 luni ([3]).

2.7 Pornind de la aceste date, Comisia a considerat însă că procedura ar fi și mai eficientă dacă s–ar majora pragul, pentru a permite și IMM-urilor utilizarea acesteia.

3. **Propunerea Comisiei**

3.1 Propunerea Comisiei prevede două mari pachete de măsuri: măsuri de ordin strict juridic și măsuri de ordin mai practic, menite, în ansamblul lor, să micșoreze costul procedurilor.

3.2 Măsurile de ordin juridic

3.2.1 Prima dintre măsurile preconizate vizează majorarea pragului de la 2 000 la 10 000 EUR, pentru a permite IMM-urilor să recurgă la această procedură, care este doar opțională.

3.2.2 A doua măsură vizează lărgirea definiției cauzelor transfrontaliere, pentru a extinde domeniul de aplicare la toate litigiile care conțin un element internațional, inclusiv faptul că implică resortisanți ai țărilor terțe.

3.3 Măsurile de ordin practic

3.3.1 În vederea reducerii costurilor, Comisia propune generalizarea schimburilor electronice de documente, a teleconferinței sau videoconferinței în cazul în care sunt necesare dezbateri orale.

3.3.2 Ea prevede de asemenea limitarea taxelor judiciare la 10 % din valoarea cererii, cu un plafon autorizat de 35 EUR; această sumă poate fi achitată prin virament bancar sau prin carte de credit sau de debit.

4. **Observații generale privind propunerea**

4.1 CESE consideră că propunerea este oportună, subliniind totodată că, pentru a produce efecte, procedura prevăzută trebuie să fie clară și transparentă. Acest lucru presupune ca formularele să fie adaptate la toate părțile interesate.

4.1.1 De altfel, mecanismul prevăzut va trebui să facă obiectul unei informări în rândul reclamanților și al instanțelor. În această privință, CESE subliniază că instanțele au fost informate foarte târziu în legătură cu procedura europeană de somație de plată și cu procedura europeană privind cererile cu valoare redusă, prin intermediul difuzării unei broșuri informative elaborată de Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială ([4]).

4.1.2 Încurajarea utilizării mijloacelor electronice de comunicare, inclusiv pentru notificarea sau comunicarea actelor și impunerea obligației ca instanțele să utilizeze videoconferința pentru audieri, cu condiția ca una dintre părți să nu solicite contrariul ([5]), reprezintă o orientare care se demarchează de practicile adânc înrădăcinate. Aceasta va marca funcționarea instanțelor și, de asemenea, impune necesitatea de a prevedea consilierea tehnică a reclamanților, cu atât mai mult cu cât procedura poate să se desfășoare fără asistența unui avocat.

4.2 În esență, măsura cea mai importantă constă în majorarea pragului de la 2 000 la 10 000 EUR.

4.2.1 Principalii beneficiari ai acestei modificări vor fi IMM-urile care, potrivit datelor prezentate de Comisie, nu reprezintă decât 20 % din cererile actuale, conform analizei impactului, bazată pe răspunsurile unui eșantion pe care CESE îl consideră restrâns.

4.2.2 CESE susține majorarea plafonului la 10 000 EUR, dar consideră că acesta ar putea fi ridicat în raport cu valoarea medie a cererilor consumatorilor.

4.3 Obiectivul declarat este de a reinstaura încrederea și de a dinamiza schimburile de pe piața internă sporind totodată eficiența justiției. În această privință, CESE se întreabă în legătură cu căile de atac deschise în cadrul procedurii cu privire la cererile cu valoare redusă.

([3]) Punctul 3.2 din analiza de impact.

([4]) Ghidul cetățeanului: Litigiile civile transfrontaliere în Uniunea Europeană

([5]) Cf. articolul 8 din propunerea de regulament.

4.4 În opinia CESE, acest obiectiv este lăudabil, dar demonstrează existența a numeroase diferențe naționale. El constată că propunerea vizează limitarea „costurilor procedurale", cu toate că această noțiune poate face obiectul unei înțelegeri diferite în statele membre, așa cum demonstrează datele din 26 de state membre care figurează pe site-ul e-justiție, precum și un studiu comandat de Comisia Europeană privind transparența costurilor de procedură civilă în Uniunea Europeană ([6]).

4.5 CESE consideră că limita maximă de 10 % stabilită pentru taxele judiciare este ridicată și că poate avea efecte negative în statele membre în care taxele nu ating acest procent.

4.6 Majorând pragul cererilor și extinzând noțiunea de „litigiu transfrontalier", propunerea arată cetățenilor și IMM-urilor că se ocupă și acționează pentru a răspunde preocupărilor lor reale.

4.7 Ea răspunde astfel la rezultatele unui sondaj Eurobarometru publicat în aprilie 2013, potrivit căruia 45 % dintre întreprinderile respondente au declarat că nu introduc o acțiune în instanță deoarece taxele judiciare sunt disproporționate față de valoarea cererilor lor.

4.8 Revizuirea propusă implică modificarea obligatorie și a Regulamentului CE nr. 1896/2006 privind procedura europeană de somație de plată ([7]). Într-adevăr, acesta prevede că o opoziție făcută de către pârât duce automat la continuarea litigiului în cadrul procedurii civile de drept comun. Însă, de la intrarea în vigoare a Regulamentului CE nr. 861/2007, această restricție nu mai are sens pentru cererile cu valoare redusă.

4.9 Regulamentul (CE) nr. 1896/2006, care ar fi trebuit să fie deja revizuit, va trebui să precizeze că, în cazul în care un litigiu se încadrează în domeniul de aplicare al procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă, această procedură ar trebui să fie disponibilă și unei persoane sau întreprinderi, parte la o procedură europeană de somație de plată, care a făcut opoziție la o somație europeană de plată.

4.10 CESE subliniază că argumentele prezentate în legătură cu principiile solidarității și proporționalității influențează pozitiv punerea în aplicare a acțiunii colective europene.

5. **Observații specifice privind propunerea**

5.1 Utilizarea pe scară largă a sistemelor de videoconferință este interesantă, deși pare încă greu de pus în aplicare în toate instanțele de proximitate.

5.2 Multe dintre ele nu dispun de un site web și nu comunică prin mijloace electronice. Este încă adesea nevoie de deplasări în persoană pentru a obține formularele necesare pentru introducerea unei acțiuni judiciare, iar procedurile judiciare nu sunt dematerializate. CESE subliniază totodată necesitatea menținerii vigilenței în ceea ce privește siguranța și confidențialitatea schimburilor pe cale electronică referitoare la o procedură contencioasă.

5.3 În acest sens, CESE subliniază că formularele trebuie să fie clare și inteligibile. Astfel, asistența prevăzută de propunere trebuie să fie calificată, ceea ce implică o investiție financiară deloc neglijabilă din partea statelor, într-o perioadă nu tocmai propice.

5.4 În sfârșit, informarea reclamantului reprezintă o problemă majoră care trebuie rezolvată pentru a asigura eficiența justiției. Într-adevăr, reclamantul, în speță consumatorul și IMM–urile, trebuie să aibă acces la informații fiabile și independente pentru a alege în cunoștință de cauză calea de urmat.

5.5 Asociațiile de consumatori, centrele europene ale consumatorilor și grupările de profesioniști experimentate joacă, de altfel, un rol fundamental în asigurarea acestei informări de calitate.

5.6 De exemplu, proiectul „Executarea la nivel european a hotărârilor judecătorești" conține dosare și fișe tematice foarte practice, destinate în principal executorilor judecătorești, dar nu numai, întrucât privesc accesul la justiție și exercitarea drepturilor, acest tip de surse de informații nefiind cunoscut.

([6]) https://e-justice.europa.eu/; Studiu privind transparența costurilor procedurilor judiciare civile în UE (*Étude sur la transparence des coûts des procédures judiciaires civiles dans l'UE*) (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

([7]) JO L 39, 30.12.2006, p. 1

5.7 În sfârșit, CESE insistă asupra necesității de a acorda părților posibilitatea ca orice procedură să se desfășoare în limba lor oficială. Este vorba de o cerință prevăzută la articolele 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene privitoare la dreptul la o cale de atac eficientă și la dreptul la apărare, care nu se limitează la o simplă traducere a formularelor.

Bruxelles, 25 martie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE